

B.A. Sem.-5 Examination

CC-304

Sanskrit

Time : 2-30 Hours]

November-2025

[Max. Marks : 70

॥ अनुवाद समासचक्र, छन्द, ॥

સૂચનાઓ

૧. દરેક પ્રશ્ન સામે તેનાં ગુણ લખેલાં છે.
૨. ઉત્તરવહીમાં જે પ્રશ્નનો ઉત્તર આપો તેનો જ પ્રશ્ન ક્રમાંક લખશો.

પ્રશ્ન ૧- નીચેનાં વાક્યોનું સંસ્કૃતમાંથી માતૃભાષામાં ભાષાન્તર કરો

14

1. ય : પુરુષાર્થી ભવેત્ સદાચારી પ્રાજ્ઞ : |
2. અન્યે સર્વે વિદ્યાર્થિના: ઉત્થિતા ન વા|
3. કીદશાદાચાર્યાદર્ધીત્ય પઠિતો ભવિતું શક્નોતિ?
4. ત્વં કિં કર્તું ગચ્છતિ?
5. માતૃમાન પિતૃમાન આચાર્યવાન પુરુષો વેદેતિ શાસ્ત્રવિદે |:
6. નિત્ય સ્વાધ્યાયો જાતો ભોજન સમય આગતો ગંતવ્યમ્ :
7. અસ્મિન્ સમ્વતસરે કિયાંલાભો વ્યયશ્ચ જાત |:

અથવા

પ્રશ્ન ૧- નીચેનાં વાક્યોનું સંસ્કૃતમાંથી માતૃભાષામાં ભાષાન્તર કરો

1. યેન શરીરાત્ક્રમો ન ક્રિયતે સ નૈવ શરીરસુખમાપ્નોતિ |
2. અહોભાગ્યં મે યત્ ભવત્ કૃપયૈ તેષામપિ સમાગમો જાત:|
3. ઉત્તિષ્ઠત્ ભોજન સમય આગત: પાક: સિદ્ધો વર્તતે|
4. સદા સ્વરાજ્યપ્રજાકોષધર્મવિદ્યાસુશિક્ષા વર્ધનીયા |
5. સદા બ્રહ્મચર્યેણ વિદ્યયા ચ શરીરાત્મબલ મેધનીયમ્ |
6. કસ્ય હટ્ટે દધિદુગ્ધે અચ્છ પ્રાપ્નુત:?
7. નિત્યં કિં પરિમાણે ઘૃતનવનીતે ભવત:?

પ્રશ્ન 2- નીચેનાં વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં ભાષાન્તર કરો .

14

1. કઈક સંસ્કૃત બોલવાનું જ્ઞાન કરીએ .
2. આને ભણવાથી શું થશે?
3. એ બધું જાણીને શું કામ?
4. તું શું કરવા જાય છે?
5. તારા કેટલા ભાઈ બેન છે?
6. જ્યારે હું આઠ વરસ નો હતો.
7. સારું આમજ કરીશ.

અથવા

પ્રશ્ન 2- નીચેનાં વાક્યોનું સંસ્કૃતમાં ભાષાન્તર કરો .

1. ભવતા મમોપરિ મહતી કૃપા કૃતા.
2. અ યજ્ઞદત્ત કાશીનો રહેવાસી છે.
3. ઈશ્વર કોને કહેવાય તમે કહો.
4. રાજા કોણ થઈ શકે છે?
5. ધર્માત્માઓ સાથે ક્યારેય લડાઈ ન કરવી જોઈએ.
6. આજ કાળ ધોનો શો ભાવ છે?
7. પ્રસન્ન જ થશે.

પ્રશ્ન 3 - નીચેનાં વાક્યોની સમજૂતી ઉદાહરણ સાથે આપો.

14

1. સ્વપદ વિગ્રહઃ અસ્વપદ વિગ્રહઃ સમાસાઃ ।
2. અન્ય પદાર્થ પ્રધાનો બહુબ્રીહિ ।
3. અષ્ટધા તત્પુરુષાઃ ।
4. સદશં ત્રિષુલિગેષુ, સર્વાસુ ચ વિભક્તિષુ ।
વચનેષુ ચ સર્વેષુ યન્ન વ્યેતિ તદ્ અવ્યયમ્ ॥

અથવા

પ્રશ્ન 3 - નીચેનાં પદોમાં કયો સમાસ છે તે જણાવી સામાસિકપ્રક્રિયા દર્શાવો.

14

1. ચિત્રાઃ ગાવો યસ્ય સઃ,
2. શ્વેતઃ ચ અસૌ અશ્વઃ ચ ઇતિ,
3. ન બ્રાહ્મણઃ ઇતિ,
૪. યુધિષ્ઠિરઃ

પ્રશ્ન 4 -નીચેનાં છન્દોનું બંધારણ દર્શાવી સંસ્કૃત ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

14

- 1 - અનુષ્ટુપ્
- 2 - શિખરિણી

અથવા

પ્રશ્ન 4 -નીચેનાં છન્દોનું બંધારણ દર્શાવી સંસ્કૃત ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

14

- 1 - શાર્દૂલ વિક્રીડિત
- 2 - ઉપજાતિ ।

1. યુધિ સ્થિરઃ ઇતિ યુધિષ્ઠિરઃ માં કયો સમાસ છે
 લુક સમાસ, અલુક સમાસ, સ્વપદ વિગ્રહ અસ્વપદ વિગ્રહ
2. મદાક્રાન્તા છંદ નો પ્રકાર જણાવો
 સમ વૃત્ત, વિસમ વૃત્ત, અર્ધસમ વૃત્ત, ઉપર માંથી એકેય નહીં
3. જેમાં ચાર ચરણ સરખા હોય તો કયો વૃત્ત હોય છે
 સમ વૃત્ત, વિસમ વૃત્ત, અર્ધસમ વૃત્ત, ઉપર માંથી એકેય નહીં
4. સમાસ ચક્ર પ્રમાણે મુખ્ય સમાસ કેટલા છે
 6 8 4 10
5. નગણ નગણ મગણ યગણ યગણ કયા છંદ નું બંધારણ છે?
 શિખરિણી, મદાક્રાન્તા, આર્યા, માલિની
6. યમાતારાજભાનસલગા શું છે?
 છંદ સૂત્ર, રસસૂત્ર, રંગસૂત્ર, કાવ્ય લક્ષણ
7. સમાસ ચક્ર પ્રમાણે સમાસ ના કુલ કેટલા ભેદ થાય છે
 12 18 28 32
8. વિગ્રહ વાક્યમાં યસ્ય અથવા યેષાં નો ઉપયોગ હોય તો કયો સમાસ હોય છે
 ઇન્દ્ર, બહુવ્રીહી, કર્મધારય, તત્પુરુષ
9. બ્રહ્મા ચ વિષ્ણુઃ ચ મહેશઃ ચ ઇતિ બ્રહ્માવિષ્ણુમહેશાઃ માં કયો સમાસ છે
 બહુવ્રીહી સમાસ, તત્પુરુષ સમાસ, ઇન્દ્ર સમાસ, દ્વિગુ સમાસ
10. ઉપજાતિ છંદ કયા બે છંદોનું મિશ્રણ છે
 ઇન્દ્રવજ્રા આર્યા, અનુષ્ટુપ ઇન્દ્રવજ્રા, ઇન્દ્રવજ્રા ઉપેન્દ્રવજ્રા, ઇન્દ્રવજ્રા શિખરણી

————— 7 ————— 20 —————